

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Факультет іноземної філології та соціальних комунікацій
Кафедра германської філології

БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

Спеціальність 035 «Філологія»

Індивідуальні мобільні пристрої як засіб інтенсифікації навчального процесу

Допущено до захисту «__» _____ 2020 р.

Зав. каф. германської філології _____ канд. філол. наук, проф. Кобякова І. К.

Виконав:

студент групи ПР-63

Марченко Владислав Михайлович

Науковий керівник:

док. філол. наук, проф.

Таценко Наталія Віталіївна

Суми 2020

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ.....	5
1.1 Педагогічний потенціал використання мобільних пристроїв на уроках англійської мови.....	5
1.2 Мобільні пристрої як засіб інтенсифікації навчального процесу	7
РОЗДІЛ 2 ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ.....	12
2.1 Зміст навчання.....	12
2.2 Використання мобільних пристроїв для формування мовної, мовленнєвої і соціокультурної компетенції	17
ВИСНОВКИ	21
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	23
ДОДАТКИ.....	27

ВСТУП

Сучасний період розвитку суспільства характеризується сильним впливом на нього інформаційних технологій, які проникають в усі сфери людської діяльності, забезпечують поширення інформаційних потоків в суспільстві, утворюють глобальний інформаційний простір. Невід'ємною і важливою частиною інформатизації суспільства є інформатизація освіти.

Нові педагогічні технології та будь-які інші, які використовуються у даний час немислимі без широкого застосування нових інформаційних технологій. При цьому один з напрямків сучасного етапу інформатизації освіти пов'язаний з використанням мобільних технологій для навчання різних предметів.

На даний момент в світі налічується близько 1,5 мільярда мобільних телефонів, це в три рази більше, ніж традиційних комп'ютерів. У міру технічного прогресу мобільні пристрої отримують нові технічні можливості, зростає швидкість і надійність передачі даних. Мобільні телефони, смартфони, планшетні комп'ютери стають основною частиною цифрового життя людини.

Зараз мобільні пристрої є практично у всіх, це зручний інструмент для доступу до будь-якої інформації, але не завжди школярі використовують свої смартфони, комунікатори і планшетні комп'ютери для освітніх цілей. Як виявлено в багатьох дослідженнях, діти знайомі в основному з ігровими комп'ютерними і мобільними програмами і додатками, використовують свої мобільні телефони і комп'ютерну техніку для розваги.

Таким чином, для вирішення пізнавальних і навчальних завдань на уроках англійської мови мобільні технології використовуються недостатньо та поки ще не знайшли свого належного застосування. Тож, зауважимо, що тема бакалаврської роботи «Індивідуальні мобільні пристрої як засіб інтенсифікації навчального процесу» є **актуальною**.

Аналіз літератури засвідчив, що проблемою застосування індивідуальних мобільних пристроїв на уроках займалися, як вітчизняні так і

зарубіжні вчені, такі як: Горбатюк Р. М., Громяк М., Кадемія М. Ю., Куклев В.А., Кукулска-Хулме А., Кіяновська Н. М., Шапран Л. Ю., Ballagas R., Keegan D., Koole M. L.

Метою даної бакалаврської роботи є застосування індивідуальних мобільних пристроїв як засобу інтенсифікації навчального процесу.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі **завдання**:

1. Розглянути педагогічний потенціал використання мобільних пристроїв на уроках англійської мови.
2. Охарактеризувати мобільні пристрої як засіб інтенсифікації навчального процесу.
3. Описати зміст навчання.
4. Проаналізувати використання мобільних пристроїв для формування мовної, мовленнєвої і соціокультурної компетенції.

Об'єктом дослідження є педагогічний потенціал індивідуальних мобільних пристроїв, в той час як **предметом роботи** є використання індивідуальних мобільних пристроїв як засобу інтенсифікації навчального процесу.

Методи дослідження. В основу дослідження покладено методи логічного узагальнення, порівняння та систематизації методичних, лінгвістичних, психолого-педагогічних джерел; експериментальне дослідження.

Теоретична значущість полягає у систематизації теоретичних передумов використання сучасних технологій для навчання англійської мови.

Практичне значення роботи полягає в тому, що її результати можуть бути використані в розробці лекційних та практичних курсів з англійської мови та методики викладання іноземних мов.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

1.1 Педагогічний потенціал використання мобільних пристроїв на уроках англійської мови

Стрімкі темпи технічного прогресу спричинили проникнення інформаційних технологій в усі сфери нашого життя, у тому числі і освіту. Сьогодні педагогіка немислима без використання комп'ютерних технологій для навчання предметів на різних етапах у різних типах навчальних закладів [11, с. 99]. Одним з напрямків, який найбільш інтенсивно розвивається, у цій галузі є мобільне навчання, що зумовлено розширенням ринку мобільних пристроїв, їхнім застосуванням у роботі, для виконання фінансових операцій, здійснення покупок і т. д. Мобільні пристрої стають невід'ємною частиною нашого життя, вбудовуються в освітній процес. Ще на початку 2000-х років Д. Кіган визначив мобільне навчання як «провісник навчання майбутнього» [16].

Однак, незважаючи на постійне збільшення розмаїття форм мобільного навчання, вітчизняні та зарубіжні вчені відзначають його незрілість з точки зору педагогічного опрацювання і належного застосування [24, с. 65].

Про масштаби поширення мобільних технологій свідчить розгляд цього питання на рівні ЮНЕСКО. Так, в Аналітичній записці Інституту ЮНЕСКО з інформаційних технологій в освіті сказано, що повсякденне використання учнями мобільних телефонів і інших пристроїв у даний час є основним стимулом масового поширення мобільного навчання по всьому світу, при цьому мобільне навчання розуміється як навчання, засноване на використанні навчальних можливостей, що надаються мобільними технологіями [22].

Педагогічні спільноти активно обговорюють впровадження мобільних технологій в практику викладання, аналізують їхні переваги та недоліки,

діляться досвідом на спеціальних форумах по використанню мобільних технологій.

Мобільні технології в освіті базуються в основному на використанні мобільних телефонів, які в силу постійного вдосконалення можуть розглядатися не тільки як засіб зв'язку, а і як засіб навчання. Функціонал сучасних мобільних телефонів дійсно вражає широтою: плеєр, фотоапарат, мобільний браузер для виходу в Інтернет, комунікатор, органайзер, диктофон і т. д. Не можна також забувати про спеціалізовані мобільні додатки, які постійно створюються та удосконалюються [13, с. 16]. Важливим фактором вважається і те, що для освітніх організацій впровадження мобільного навчання практично безкоштовне, оскільки власниками інструментів мобільного навчання є самі учні.

У даний час під мобільними пристроями (або мобільними комп'ютерами) крім смартфонів і бездротових планшетів розуміють мобільні телефони, персональні медіаплеєри, персональні електронні асистенти [18, с. 295]. Їхні функції включають створення і читання високоякісних мультимедійних файлів, які зберігаються у внутрішній пам'яті пристрою, на зовнішніх картах пам'яті або можуть бути доступні через бездротові та телекомунікаційні мережі [8**Error! Reference source not found.**, с. 32]. Про використання мобільних пристроїв в освітніх цілях почали замислюватися із самої їхньої появи.

Сьогодні існує невелика кількість теорій мобільного навчання, які сформульовані як вітчизняними, так і зарубіжними педагогами. Вони були описані у різний час, що могло вплинути на їхнє сприйняття поняття мобільного навчання.

Розглянемо різні теорії мобільного навчання.

А. Кукулска-Хулме [19, с. 74] зауважує, що основа мобільного навчання повинна складатися з 4 частин: мудрість викладача (його особиста роль і досвід); особливості девайсів; мобільність учнів (включає місця і час, коли вони можуть навчатися, культурні аспекти, внутрішню мотивацію); розвиток

мови (завдяки різкому стрибку в технологіях стало можливим використання соціальних мереж для вивчення мови в її актуальному стані).

Л. Найсміт [21] зазначає, що мобільне навчання це підхід на основі діяльності учнів; процес навчання побудований на біхевіористичній моделі: стимули провокують рефлексії, які в свою чергу, приводять до підкріплення; у даному підході стимулами є завдання, які запропоновані учневі, а рефлексії – рішення учня. Зворотній зв'язок системи підкріплює результат.

В. Куклев [8, с. 33] вважає, що мобільне навчання стає керованим процесом, якщо виявлені основні характеристики процесу; відомі фактори, що впливають на їхню підтримку; сформована система діагностики; розроблена система заходів корекції та попередження відхилень; здійснена підтримка основних характеристик процесу мобільного навчання в заданих межах; управління мобільним навчанням здійснюється через контрольовану самостійну роботу.

Використання мобільних технологій підходить для навчання іноземної мови, так як ці технології забезпечують високу інформативну ємність матеріалу, сприяють стимулюванню пізнавальної активності учнів, забезпечують безперервність навчання.

1.2 Мобільні пристрої як засіб інтенсифікації навчального процесу

На даний момент велика кількість можливостей сучасних мобільних пристроїв, їхній дидактичний потенціал у вивченні англійської мови може бути розширеним. На основі проаналізованої літератури ми можемо привести приклади додатків, які викладачі можуть використовувати для досягнення різних цілей навчання іноземної мови, які повинні досягти учні.

1. Пошук інформації.

Найчастіше на уроці іноземної мови потрібно знайти якусь інформацію щодо спірного питання, для проекту або для демонстрації. Створення пошукового запиту – найперше, що робить користувач, вводячи текст в рядок браузера. Кожна пошукова система працює по-своєму і може видавати різну інформацію, у залежності від місця розташування і попередніх запитів користувача. В Інтернеті також представлена велика кількість онлайн-словників.

2. Освітні програми.

У даний час існує величезна кількість навчальних додатків різного профілю для навчання іноземної мови: одні з них навчають тільки граматиці, інші з них – тільки словам. Їхня перевага в тому, що вони більш детально відпрацьовують і тренують одні вміння, не відволікаючи увагу на інші.

Одні з найпопулярніших освітніх програм – Lingualeo, Duolingo, Memrise і Busuu [10].

3. Неосвітні програми.

Додатки опитувань дозволяють створювати будь-які типи питань: так / ні, завдання з вибором однієї або безлічі відповідей, створення рейтингу, сортування від нижчого до вищого і відповіді у вільній формі. Питання і відповіді можуть бути не тільки в текстовому варіанті, але і з картинками. За допомогою таких програм можна створювати різні тести, при цьому економлячи час і кошти на роздруківку, роздачу і підрахунок результатів. "Quick Response" – шифрування будь-якої текстової інформації в двовимірному графічному штрих-коді. Крім простого тексту можуть бути зашифровані також і гіперпосилання на веб-сторінці. Деякі навчальні заклади використовують дані коди для шифрування даних про розклад занять та домашніх завдань, що значно спрощує прийом інформації [25, с. 64]. На уроці англійської мови QR коди можуть бути прикріплені до предметів, що знаходяться в класній кімнаті, а в самих кодах – посилання на один зі словників або на аудіозапис з вимовою цього слова.

4. Доповнена реальність.

Використання доповненої реальності – введення в поле сприйняття будь-яких сенсорних даних, які можуть бути зчитані смартфоном. Тобто у поле сприйняття людини вводяться спеціально створені за допомогою комп'ютера об'єкти. Головним проривом останнього часу стали окуляри доповненої реальності – Google Glass [6].

5. Інтерактивні освітні ресурси.

Ці ресурси допомагають викладачам створювати, відправляти і відслідковувати статистику робочих листів, інтерактивних блоків вправ (кросворди, класифікацію предметів, вікторини і т. д.). Для кожного питання у будь-якому додатку можна створити підказку і зворотний зв'язок для правильних і неправильних відповідей, а також для успішно закінченого завдання.

6. Управління навчальним процесом.

Ресурси цієї категорії дозволяють викладачам створювати навчальні курси або навчальні класи, організовувати їх, давати учням завдання і контролювати їх виконання. Батьки можуть підписатися на розсилку з інформацією про успішність учня. У цю ж категорію входять додатки з управління своїм навчальним розкладом [20, с. 233].

Технологія BYOD (Bring Your Own Device) в контексті освіти вперше була згадана в 2004 році Р. Баллагасом і передбачає, що учні користуються своїми мобільними пристроями в стінах школи, а вчителі всіляко заохочують і мотивують це [12]. Ця концепція ще не достатньо розвинена, але вже знаходить своє застосування. Дана технологія утворилася з бізнес-індустрії, де роботодавці дозволяли своїм працівникам приносити і використовувати свої мобільні пристрої в робочих цілях, при цьому підключаючи пристрої до робочих ресурсів. Пізніше ця технологія була запозичена освітньою сферою, і на місце роботодавця став учитель, а замість працівників – учні.

Під час перших інтерв'ю у 2012 р. з приводу нової технології в освіті, більшість опитаних людей сказали, що BYOD є найважливішим трендом в освіті. Вона змінила не тільки використання інформаційних технологій в

цілому, але і освітньої його частини: політики використання, стратегії технології і закупівлі, педагогіки, професійний розвиток викладача, систему оцінювання і навіть саму сутність викладання. У рамках навчальної технології є протистояння між тими, «хто купив девайс» проти тих, «хто контролює девайс» [2, с.106].

Незважаючи на суперечливість застосування даної технології, вона дозволяє учням самостійно контролювати свій навчальний процес не тільки в освітньому закладі, а й в будь-якому іншому місці, де б вони не знаходилися.

Крім описаних раніше переваг, ця технологія має ряд недоліків, серед яких виділяють [19]:

- падіння зору через постійне використання мобільних пристроїв. Якщо на уроці контролювати цей процес можливо, то за межами школи він стає неконтрольованим;

- на уроці учні можуть використовувати власні гаджети в цілях розваги, а не навчання;

- на думку викладачів, вони і самі непогано можуть забезпечити своїх учнів достатніми знаннями, а «електронні помічники» будуть тільки відволікають учнів. Існує й інша думка, що мобільні пристрої можуть замінити викладачів;

- одночасна зарядка декількох пристроїв в умовах класної кімнати або аудиторії;

- інформаційна небезпечність, під якою мається на увазі, що учні можуть знайти невідповідний контент на просторах всесвітньої мережі Інтернет;

- дані учня можуть бути вкрадені, якщо мережа, в яку він заходить, недостатньо захищена;

- небезпека вірусів, які можуть привести пристрій у непридатність;

- не всі програми, які зараз представлені в «магазинах додатків» безкоштовні.

Застосування мобільних додатків на уроці може значно підвищити зацікавленість учнів до вивчення іноземних мов. Спектр можливостей, що вони надають, можна вбудувати в структуру майже кожного уроку для таких цілей:

- введення та опрацювання нового матеріалу;
- перевірка вивченого лексичного та граматичного матеріалу;
- проведення аудіювання за допомогою аудіо- та відеоматеріалів;
- складання словників до відповідного навчального матеріалу тощо.

Тож, зауважимо, що увага до інтерактивних технологій в контексті нашого дослідження багато залежить від того, що мобільні комп'ютерні технології розширюють перелік інтерактивного навчального обладнання, реалізують модель інтерактивної мультимедійної дошки «в мініатюрі». Це, в свою чергу, означає, що ці напрямки інформатизації освіти доповнюють один одного, їхня спільна розробка здатна збагатити як теорію мобільного навчання, так і теорію використання в освітньому процесі інтерактивних мультимедійних засобів. Існує безліч методів навчання іноземної мови, які передбачають використання інтерактивних та комп'ютерних технологій. Ці технології забезпечують високу інформативну ємність матеріалу, стимулювання пізнавальної активності учнів, підвищення наочності уроку, інтенсивності його проведення, індивідуалізації та диференціації.

РОЗДІЛ 2

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

2.1 Зміст навчання

Вивчення англійської мови за допомогою мобільних пристроїв – цікавий, легкодоступний і порівняно новий спосіб навчання іноземної мови, який набирає популярність серед багатьох користувачів смартфонів і планшетних комп'ютерів, однак поки не широко розповсюджений серед школярів. Навчання англійської мови передбачає, що процес буде безперервним, а значить, навчання за допомогою мобільних технологій, з використанням гаджетів, які завжди під рукою, є чудовою нагодою підвищення якості та інтенсивності навчання.

Навчання англійської мови показує, що воно тісно пов'язане з використанням технічних засобів. Так, широке застосування отримали лінгафонні кабінети, за допомогою яких можна опанувати різними навичками іноземної мови: навички мовного спілкування, культура мови, навички аудіювання, читання, усного мовлення, граматичні та лексичні навички. Зауважимо, що на навчальних заняттях широко використовуються технічні засоби для відтворення іноземної мови. Велику популярність отримали комп'ютерні засоби для навчання мови – навчальні програми, електронні словники та ін. Крім того, дуже популярним є використання аудіо- та відеокурсів з іноземних мов [1].

Таким чином, існує безліч методів навчання іноземної мови, які передбачають використання інформаційних технологій і технічних засобів. Ці методи забезпечують високу інформативну ємність матеріалу, стимулювання пізнавальної активності учнів, підвищення наочності уроку, інтенсивності його проведення, індивідуалізації та диференціації.

Розвиток таких методів вбачається в появі нових підходів до навчання мови – на основі спеціалізованих додатків для мобільних пристроїв. Це додатки для вивчення граматики, словники, додатки, які інтегровані з сайтом, де можна не тільки вчити слова, а й читати, слухати тексти, розв'язувати кросворди [15, с. 10].

За період проходження практики, здобув необхідні базові навички викладання, спілкування з дітьми, планування часу на викладання матеріалу, а також, засвоїв методичну структуру викладання іноземних мов, на скільки це було можливо.

Намагався урізноманітнити викладання і застосовував роботу з гаджетами, оскільки мені дуже цікава ця ідея. Мав практику використання гаджетів у навчанні, і хотів донести учням, що це дуже зручно та полегшує роботу.

Спираючись на власний аналіз існуючих мобільних додатків, наведемо характеристики деяких з них, які орієнтовані на вивчення англійської мови.

Додатки Learn English Elementary – серія підкастів для тих, хто вивчає англійську мову, які можна скачати на мобільні телефони і займатися на ходу. Кожен випуск триває 20 хвилин і супроводжується питаннями для слухачів.

WORDSHAKE. Інтерактивна гра, в якій пропонується в рамках обмеженого часу скласти якомога більше слів із запропонованих літер. Чим довше слово, тим більше очок набирає той, хто навчається.

JOHNNY GRAMMAR'S QUIZMASTER. Перевірка рівня знання англійської мови через відповіді на питання віртуального експерта. Пропонується 3 рівня питань по граматиці, сотні питань по лексиці, контрольний опитування по 1000 найбільш поширених помилок в написанні слів англійською мовою.

Learning English With The New York Times. Додаток для тих, хто бажає поліпшити сприйняття текстів на слух, навички читання, поповнити словниковий запас. Учням пропонується 12 уроків, заснованих на матеріалах газети, відомих або історично важливих статтях.

LangBook = Словники + Тести. Додаток містить словники та тести з англійської мови. Його можна використовувати для традиційного перекладу, а також для навчання.

LinguaLeo. Програма для запам'ятовування слів, яка пропонує 4 види тренування: слово-переклад, переклад-слово, конструктор слів, аудіювання. Додаток інтегрований з сайтом, де можна вчити слова, читати, слухати тексти, розв'язувати кросворди. Усі слова, які той, хто навчається вивчає на сайті, стають доступними і в мобільній версії.

Як бачимо, у даний час існує велика кількість додатків, що реалізують ідеї навчання англійської мови з використанням технічних засобів на платформі мобільних пристроїв. Разом з тим потенціал розширення можливостей навчання англійської мови полягає не тільки в продовженні вже існуючих ідей на мобільній платформі, розробці мобільних додатків для навчання англійської мови, а й в реалізації принципово нових моделей навчання, можливих з використанням мобільних пристроїв. У своїй основі ці моделі можуть бути пов'язані з розширенням середовища навчання іноземної мови, що описується як з позицій розширення можливостей комунікативної взаємодії з носіями мови, так і з позицій побудови нових способів розширення словникового запасу, вивчення нових слів [3].

Так, розширення можливостей комунікативної взаємодії визначається тим, що мобільні пристрої дозволяють людині в реальному часі спілкуватися в різних соціальних мережах. Це спілкування не замінює, а доповнює і саме розширює простір комунікативної взаємодії кожної людини. Спілкування в соціальних мережах в останнє десятиліття перетворилося з периферичного способу в основний жанр інтернет-комунікації. Соціальні мережі не тільки підтримують соціальні зв'язки, але і служать засобом поширення актуальної інформації і новин.

Еволюція соціальних мереж як пріоритетного способу електронної комунікації спрямована на симуляцію безпосереднього дружнього спілкування в режимі реального часу, що з різних причин аж ніяк не завжди

відбувається на рідній для комунікантів мові. І найчастіше це мережеве спілкування протікає на англійській мові, оскільки, як відомо, англомовний сектор домінує в мережі [4, с. 76].

Мережеві платформи для спілкування і соціальні мережі розробляються насамперед англійською мовою, варіанти для національних мов часто використовують те саме програмне забезпечення: Facebook, LinkedIn, Twitter, Instagram, Google+ і т.д [14, с. 290]. Так чи інакше, використання англійської мови в мережевій комунікації як в професійній, діловій сфері, так і в сфері розваг і невимушеного спілкування, стає нормою інтернет-комунікації.

Мережеве спілкування передбачає високий рівень володіння мовою, мережеве співтовариство терпимо ставиться до відступів від мовних норм на будь-якій мові [3].

Розглянемо особливості Твіттера як соціальної мережі, можливості якої також можна використовувати при вивченні англійської мови. Загальні тенденції використання мови в Інтернеті при спілкуванні в соціальних мережах зберігаються, проте мовна і комунікативна поведінка відрізняється від тієї, що відмічена в чатах і на форумах. Найбільш поширені в Інтернеті соціальні мережі дозволяють реалізувати різні комунікативні стратегії. Більш того, виникнення і поширення нової мережі обумовлено обмеженими можливостями вже існуючих мереж і блогівих платформ.

Спілкування в Твіттері передбачає обмін короткими повідомленнями в 140 знаків. Повідомлення з'являються в стрічках підписників та індексуються пошуковими системами. Цитовані повідомлення, позначені буквами RT (ретвіт = англ. Retweet) дозволяють максимально швидко поширити значиму інформацію, зберігши при цьому авторство користувача. Найбільш важливу роль в інформаційному обміні у Твіттері грають так звані хештеги, що починаються з символу «#», які дозволяють формувати інформаційну хвилю, що складається з повідомлень на певну тему. Інформаційна хвиля утворює тренд. Користувач може включитися в обговорення теми на будь-якому етапі, створивши відповідне повідомлення.

Таким чином, Твіттер вперше надав мережевому співтовариству прості інструменти обміну інформацією, її миттєве поширення і консолідації в тренди; такий режим обміну інформацією здатний впливати на реальні події та змінювати поточну ситуацію в процесі соціальної взаємодії. Обмін інформацією – тільки одна зі складових спілкування як соціальної взаємодії. Користувачі Твіттера як соціальної мережі прагнуть висловити потребу в пізнанні і оцінці інших, потребу в самопізнанні. Універсальний характер потреби в спілкуванні поєднується зі специфічними, залежними від культури і національної мови, способами прояву цієї потреби, пріоритетними комунікативними стратегіями, вибором тем для обговорення. Таким чином, Твіттер виявляється в сфері впливу всіх параметрів як мережевого спілкування, так і реальної комунікації [5].

Інший аспект розширення середовища навчання іноземної мови з використанням мобільних пристроїв визначається можливостями «об'єднання» ресурсів інформаційного середовища і об'єктів реального світу, побудови єдиного середовища навчання іноземної мови. Це можливо завдяки технології графічного кодування інформації (матричних QR-кодів), а також технології доповненої реальності.

Матричний код, розроблений компанією «DensoWave», має можливість збереження у вигляді графічного зображення тексту, URL-посилань, числової інформації, географічних координат і ін. QR-код – це матричний код (двовимірний штрих-код), розроблений компанією «Denso Wave». Аббревіатура QR (quickresponse) означає «швидкий відгук», так як матричні коди легко зчитуються скануючими пристроями, в якості яких можуть виступати телефони, смартфони, планшетні комп'ютери, оснащені відповідним програмним забезпеченням [7].

Для створення QR-кодів існують спеціальні програми або сайти-генератори [7]. Принцип роботи таких додатків і сервісів простий – необхідно ввести дані для кодування і отримати зображення QR-коду. Повертаючись до

проблематики нашого дослідження зазначимо, що така властивість QR-кодів дозволяє застосувати цю технологію при навчанні англійської мови.

Зчитуючи коди з навколишніх предметів за допомогою мобільних пристроїв, учні зможуть дізнатися їхні англійські назви, послухати вимову слів, познайомитися з різними варіантами застосування цих слів в англійських реченнях.

У наступному параграфі розглянемо ефективність використання мобільних пристроїв для формування мовної, мовленнєвої і соціокультурної компетенції.

На мою думку для навчання учнів найбільш ефективним мобільним додатком є LinguaLeo, тому що, він є корисним як для учнів та для студентів. Цей мобільний додаток доступний для всіх девайсів, можна займатися в будь-який час і в будь-якому місці. Всі тренування інтерактивні і засновані на перевірених методиках. За допомогою додатку легше освоїти граматичні правила, розширити словниковий запас, поліпшити навички читання та аудіювання. Також додаток містить оригінальні подкасти та кліпи, відеозаписи і статті. Всі відео містять клікабельні субтитри.

2.2 Використання мобільних пристроїв для формування мовної, мовленнєвої і соціокультурної компетенції

Зауважимо, що навчальна програма з іноземних мов для учнів 10-11 класу загальноосвітньої школи зауважує, що вони повинні [9]:

- описувати ситуації та реалії життя, аналізувати їхні причини і наслідки;
- висловлювати власні припущення, прогнозувати ймовірність подій і наслідків;
- описувати події в їхній логічній послідовності, висловлюючи власну точку зору;

- обговорювати перспективи;
- давати поради, реагувати на поради інших;
- аргументувати свою точку зору;
- вступати в дискусію, привертаючи увагу співрозмовника.

Під час проведення пробного навчання відповідно до програми учні 10-го класу вивчали тему «Houses and Homes». Це передбачало детальне і глибоке вивчення таких аспектів, як види житла в країнах, що вивчається (Великобританії і США), безпеку в будинку і обов'язки по дому, покупка і оренда житла, ремонт і обробка, усунення всіляких несправностей.

Використання мобільних пристроїв в процесі навчання носило різнобічний характер. По-перше, їхнє застосування передбачало активну експлуатацію основних технічних можливостей гаджета для запису і прослуховування інформації, зйомки відео або фото. Крім того, були використані додаткові технології, такі як мобільні додатки, Інтернет з його численними навчальними сайтами, онлайн-словники або енциклопедії.

По-друге, впровадження мобільних пристроїв в процес навчання іноземної мови (англійської) було засновано на роботі в режимі онлайн, пов'язаної з пошуком, збором і аналізом різного роду інформації, в тому числі матеріалів автентичного характеру, які були необхідні для успішного виконання завдань в рамках досліджуваної теми «Houses and Homes».

Ключовим фактором успішності досягнення навчальних цілей, поставлених викладачем при вивченні будь-якої теми в рамках програми, є організація інтерактивного навчання. Саме тому була зроблена спроба впровадження в навчальний процес мобільних телефонів і інших гаджетів в рамках різних видів роботи: індивідуальної, групової, парної, в режимах «учень - група», «група - учень» [17, с. 26].

Використання мобільних пристроїв в процесі навчання на заняттях з англійської мови переслідувало такі цілі [23, с. 428]:

1) тренування і закріплення навичок письма, ведення діалогу, виступи з промовою перед аудиторією;

2) формування здатності збирати, аналізувати і систематизувати дані, робити висновки і формулювати висновки.

На етапі ознайомлення з новим матеріалом по темі доцільним буде запропонувати учням виконати таке завдання. Учні діляться на 4 групи по 3-4 людини в кожній. Їм дається таке завдання: протягом 5 хвилин під час уроку вони повинні опитати учнів та задати їм одне і те ж питання: *Do you live in a house or a flat?* Відповіді респондентів повинні бути записані на мобільний телефон. На занятті у кожній групі буде 3-5 хвилин для прослуховування проведених інтерв'ю, обробки отриманої інформації і підготовки короткої доповіді. У доповіді повинно бути відображена загальна кількість респондентів і підраховано загальну кількість відповідей

Таким чином, таке просте завдання дає прекрасну можливість для вдосконалення навичок проведення опитування на іноземній мові, аудіювання, роботи в групі, узагальнення та подання отриманої інформації.

При подальшому вивченні теми (пошук житла для покупки / оренди) наступні завдання можуть бути запропоновані в залежності від того, на формування і відпрацювання яких навичок і вмінь вони будуть спрямовані:

1. *Write smth to your friend / husband / wife / girlfriend, etc. Try to describe in brief what type of dwelling you've found for rent / buying (identify its location, size, peculiarities).* Це завдання передбачає роботу в парах. Один з учнів пише смс, інший, отримавши його, пише відповідь. Потім ці два смс передаються іншій парі учнів, які перевіряють їх на наявність орфографічних, лексичних та граматичних помилок. Таким чином відпрацьовуються навички письма.

2. *Phone your friend / husband / wife / girlfriend, etc. Greet him / her and try in brief to describe the type of dwelling you have found for buying / rent. Answer all the coming questions.* Можливі питання для діалогу:

Who helped you to find this house / flat?

How many rooms are there in the house / flat?

Is it far from the city center / metro station / bus stop?

Це завдання передбачає список заздалегідь підготовлених питань для перевірки уміння ведення діалогу. Або ж можна не надавати список питань для учасників діалогу, коли необхідно перевірити рівень сформованості уміння ведення непідготовленого діалогу в умовах, максимально наближених до умов реального спілкування.

Ключовою ідеєю цього завдання є те, що розмова по телефону протікає в режимі реального часу на занятті, гучний зв'язок на телефоні включений і таким чином всі інші учні можуть чути розмову, попередньо отримавши від викладача інструкцію про те, що потрібно відзначати помилки. Так, дане завдання дозволяє задіяти всіх учнів, перевірити рівень сформованості навичок сприйняття і узагальнення інформації.

На завершальному етапі роботи над матеріалом рекомендується давати індивідуальні завдання, засновані на використанні мобільних пристроїв. Наприклад, роздати кожному учню певний маршрут руху по місту і попросити зробити за допомогою мобільного телефону такі фотографії: фото різних видів житла; фото різних балконів; фото різних вікон; фото різних дверей і т.д.

Після виконання завдання учні повинні принести зроблені фото на заняття, після чого робота може бути організована в такий спосіб: учні ділять на 3-4 групи. Кожна група отримує мобільний телефон когось із учнів іншої групи з фотографіями і готує історію про те, як вони загубилися в незнайомому місті і шукали дорогу, по черзі описуючи, що вони бачили на своєму шляху;

Можливості застосування на заняттях мобільних пристроїв з доступом в Інтернет набагато більш різноманітні.

На початковому етапі роботи над матеріалом можна організувати роботу учнів за наступною схемою: група ділиться на 3-4 підгрупи, в кожній з яких повинен бути гаджет з доступом в Інтернет. Кожна підгрупа повинна знайти: *Types of dwellings; Premises of the house; Parts of the house; Items of furniture.*

Після цього починається змагання або естафета між підгрупами. Учасники однієї з підгруп показують всім іншим учням вибрані картинки, які

потрібно назвати, використовуючи вивчені слова і вирази по темі, тим самим заробляючи бали. Це завдання орієнтоване на відпрацювання активної лексики по темі.

Інший вид діяльності, пов'язаний з пошуковими системами в Інтернеті, – це пошук самого незвичайного виду житла. Кожен учень знаходить незвичайний будинок або будівлю, потім вони по черзі виходять і показують його іншим уням, описуючи обрану картинку. У результаті група повинна вирішити, яка з представлених будівель є найбільш незвичайною і чому. У цьому випадку відпрацьовуються навички монологічного мовлення з використанням активної лексики.

Для перевірки рівня сформованості умінь розуміння усної мови на слух можна надати посилання на канал Youtube, дати час на перегляд роликів, пов'язаних з досліджуваною темою. Потім можна дати завдання, спрямовані на виявлення того, наскільки добре учні зрозуміли матеріал, представлений онлайн.

Таким чином, потенціал мобільних технологій великий, тому їхнє цільове використання в процесі навчання буде все більше розширюватися. Проведене дослідження дозволяє зробити висновок про позитивний вплив використання мобільних пристроїв на якість навчання на заняттях з англійської мови, підвищення мотивації до вивчення мови і поліпшення успішності учнів.

ВИСНОВКИ

У бакалаврській роботі здійснено теоретичне обґрунтування та аналіз застосування індивідуальних мобільних пристроїв як засобу інтенсифікації навчального процесу.

Нами було визначено, що мобільні технології в освіті базуються в основному на використанні мобільних телефонів, які в силу постійного вдосконалення можуть розглядатися не тільки як засіб зв'язку, а і як засіб навчання. Функціонал сучасних мобільних телефонів дійсно вражає широтою:

плеєр, фотоапарат, мобільний браузер для виходу в Інтернет, комунікатор, органайзер, диктофон і т. д.

Нами було зазначено, що застосування мобільних додатків на уроці може значно підвищити зацікавленість учнів до вивчення іноземних мов. Спектр можливостей, що вони надають, можна вбудувати в структуру майже кожного уроку для таких цілей: введення та опрацювання нового матеріалу; перевірка вивченого лексичного та граматичного матеріалу; проведення аудіювання за допомогою аудіо- та відеоматеріалів; складання словників до відповідного навчального матеріалу тощо.

Навчання англійської мови показує, що воно тісно пов'язане з використанням технічних засобів. Так, широке застосування отримали лінгафонні кабінети, за допомогою яких можна опанувати різними навичками іноземної мови: навички мовного спілкування, культура мови, навички аудіювання, читання, усного мовлення, граматичні та лексичні навички. Зауважимо, що на навчальних заняттях широко використовуються технічні засоби для відтворення іноземної мови.

У даний час існує велика кількість додатків, що реалізують ідеї навчання англійської мови з використанням технічних засобів на платформі мобільних пристроїв. Разом з тим потенціал розширення можливостей навчання англійської мови полягає не тільки в продовженні вже існуючих ідей на мобільній платформі, розробці мобільних додатків для навчання англійської мови, а й в реалізації принципово нових моделей навчання, можливих з використанням мобільних пристроїв.

Тож, використання мобільних технологій підходить для навчання іноземної мови, так як ці технології забезпечують високу інформативну ємність матеріалу, сприяють стимулюванню пізнавальної активності учнів, забезпечують безперервність навчання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бутиріна М. В. Теоретичні основи дистанційного навчання у галузі технологічної освіти України [Електронний ресурс] / М. В. Бутиріна, О. О. Бондаренко, М. Г. Погорелов // Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/Vchdpu/ped/2012_97/Butyr.pdf.
2. Горбатюк Р. М. Формування готовності майбутніх педагогічних фахівців засобами мобільних технологій. /Р. М. Горбатюк// Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми, 2017. – Вип. 48. – С. 106-109.
3. Громяк М. Проблеми впровадження та використання електронного навчання у вищих навчальних закладах / М. Громяк, Я.Василенко, В.Галан, В.Чорний // [Електронний ресурс]. – 2012. – Режим доступу:http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/Vchdpu/ped/2012_97/Butyr.pdf.
4. Кадемія М. Ю. Інформаційно-комунікаційні технології навчання / М. Ю. Кадемія, М. М. Козяр, Т. Є. Рак. – Львів : СПОЛОМ, 2011. – 136 с.
5. Кіяновська Н.М. Поняття електронного навчання в контексті сучасної педагогічної науки / Н.М. Кіяновська// [Електронний ресурс] –Режим доступу:http://www.rusnauka.com/29_DWS_2012/Pedagogica/1_120037.doc.
6. Косик В. Використання мобільних пристроїв та планшетів на базі ОС Android в навчальному процесі / Вікторія Косик. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.airo.com.ua/vikoristannya-mobilnih-pristroyiv-ta-planshetiv-na-bazi-os-android-v-navchalnomu-protsesi/>
7. Кравець С. Г. Функції дистанційного навчання у системі професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників / С.Г. Кравець // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://lib.iitta.gov.ua/705481/1/kravets%20S.G_tezy
8. Куклев В.А. Методология мобильного обучения./ В.А. Куклев – Ульяновск: УЛГТУ, 2006.

9. Навчальні програми з іноземних мов1 для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов 10 – 11 класи. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-10-11-klas/2018-2019/inozemni-movi-10-11-19.09.2017.pdf>
10. Петрик А. 10 мобільних додатків для вивчення іноземної мови / А. Петрик // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.uamodna.com/articles/10-mobiljnyh-dodatkov-dlya-vyvchennya-inozemnoyi-movy/>.
11. Шапран Л. Ю. Дидактичні можливості використання автоматизованих навчальних курсів вивчення іноземних мов. // Л. Ю. Шапран, Л. І. Куниця, Г. А. Чередніченко/ Нові технології навчання – Київ:НУХТ, 2006. – С. 98-101.
12. Ballagas R. BYOD: Bring Your Own Device. /R. Ballagas// [Electronic resource] – Access mode: <http://www.vs.inf.ethz.ch/publ/papers/rohs-byod-2004.pdf>
13. Вак S. CALL – past, present and future / S. Вак // TESOL Quarterly. – Vol 31. – 2003, № 1. – P. 13-28.
14. Benson P. Learner autonomy in the classroom. /P. Benson – New York: McGraw Hill, 2003. – P. 289-308.
15. Chinnery G. M. Going to the MALL: Mobile Assisted Language Learning /G. M. Chinnery// Language Learning & Technology. 2006, № 10. – P. 9-16.
16. Keegan D. The future of learning: From eLearning to m-Learning /D. Keegan// [Electronic resource] – Access mode:<http://eric.ed.gov/?id=ED472435>.
17. Koole M. L. A model for framing mobile learning /M. L. Koole// Mobile learning: Transforming the delivery of education and training. – Edmonton, 2009. – P. 25-47.
18. Kukulska-Hulme A. Mobile language learning now and in the future. / A. Kukulska-Hulme– London: Swedish Net University, 2006. – P. 295-310.

19. Kukulska-Hulme A. Smart Devices or People? A Mobile Learning Quandary / A. Kukulska-Hulme // International Journal of Learning and Media. 2014. – Vol. 4. – № 3-4. – P. 73-77.
20. Kuznekoff J., Titsworth S. The Impact of Mobile Phone Usage on Student Learning / J. Kuznekoff, S. Titsworth // Communication Education, 2013. – № 62(3). – P. 233 - 252.
21. Naismith L. Literature Review in Mobile Technologies and Learning: Futurelab Series Report /L. Naismith// [Electronic resource] – Access mode:<https://www.nfer.ac.uk/publications/FUTL15/FUTL15.pdf>
22. Park Y. A. Pedagogical Framework for Mobile Learning: Categorizing Educational Applications of Mobile Technologies into Four Types /Y. A. Park//[Electronic resource] – Access mode: <http://www.irrodl.org/index.php/irrodl/article/view/791/1699>.
23. Pea R. Wild for learning: Interacting through new computing devices anytime, anywhere / R. Pea// The Cambridge handbook of the learning sciences. – Cambridge : Cambridge University Press, 2006. – P. 427-441.
24. Stevens D. An analysis of mobile learning in education, business, and medicine /D. Stevens// Models for interdisciplinary mobile learning: Delivering information to students. – Hershey, United States, 2011.
25. Tassinari M. G. Assessing learner autonomy: A dynamic model /M. G. Tassinari// Assessment and Autonomy in Language Learning – Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2015. – P. 64-88.

ДОДАТКИ

Додаток А

Клас 10

Lesson. Houses and Homes

Тип уроку. Урок засвоєння набутих знань

Цілі

Практичні – головна: формувати вміння діалогічного мовлення на базі діалогу функціонального типу «діалог-розпитування»; фонетичний слух;

допоміжні: закріпити лексичний та граматичний матеріал з теми.

Виховна: виховувати такі риси характеру як чуйність, доброзичливість.

Розвиваюча: розвивати логічне мислення, мовну догадку, пам'ять учнів, розвивати навички діалогічного мовлення.

Освітня: розширити світогляд учнів та їх знання про культуру мови та особливості будинків Великобританії.

Обладнання: мобільний телефон, навушники, доступ до мережі Інтернет.

Хід уроку

Етап. Мета. Прийом	Зміст роботи
<p><u>Початок уроку</u> Етап 1. Організаційний момент Мета. Залучити учнів до роботи Прийом. Привітання та бесіда з класом.</p>	<p>T. Good Morning, children! How are you? P. Fine, good. Thank you. T. Well. I am very glad that all of you are fine.</p>
<p>Етап 2. Введення в іншомовну атмосферу.</p>	<p>T. Look at the blackboard. You can see the proverb. <i>There is no place like home.</i> How do you understand this proverb?</p>
<p><u>Основна частина уроку</u> Етап 3. Оголошення теми та мети уроку Мета. Створити в учнів установу на сприймання матеріалу</p>	<p>T. So guys, today we will learn a lot of information about houses, how to buy a house of your dream.</p>
<p>Прийом. Робота в парах.</p>	<p>T. Work in pairs. Ask your partner where he lives and then ask him where he dreams to live. Make a recording of his answer on your phone. Everybody will listen to it.</p>

<p>Етап 4. Презентація вчителем відеоматеріалу. Приєм. Активне слухання.</p>	<p>Then we will make a table with your answers.</p> <p>T. Now guys take your smartphones and open this link: https://www.moneytalksnews.com/20-clues-youre-buying-home-the-right-neighborhood/ Take your headphones and watch the video. Write down 20 Tips for Buying a Home.</p>
<p>Етап 5. Поєднання учнями реплік у діалогічні єдності Мета. Навчити учнів обмінюватися репліками «запитання-відповідь» Приєм Робота в парах.</p>	<p>T. Write SMS to your friend. Try to describe in brief what type of dwelling you've found for buying (identify its location, size, peculiarities). Your friend should answer you.</p>
<p>Етап 6. Оволодіння мікродіалогами. Мета. Навчити учнів складати мікродіалоги. Приєм. Робота в парах.</p>	<p>T. Phone your friend. Greet him / her and try in brief to describe the type of dwelling you have found for buying. Answer all the coming questions. Можливі питання для діалогу: Who helped you to find this house? How many rooms are there in the house ? Is it far from the city center / metro station / bus stop?</p>
<p>Етап 7. Створення учнями власних діалогів. Мета. Навчити учнів вести діалог за ситуацією. Приєм 1. Пошук інформації. Приєм 2. Робота в парах.</p>	<p>T. Now find the picture of your ideal house on the Internet. Present it to your classmates.</p> <p>T. Now make up dialogues. One of you will be a sales manager and another – a buyer. A sales manager should present the house in the best possible way and a buyer will ask him questions about the house.</p>

<p><u>Заключна частина уроку</u> Етап 8. Домашнє завдання</p>	<p>T. At home you should make a dialogue how to decorate your house. You should find the most extraordinary pictures of parts of the house and items of furniture on the Internet and present them with your dialogues.</p>
<p>Етап 9. Підсумки роботи, оцінювання учнів</p>	<p>T. Today you've learnt how to make dialogues and act them out. You worked hard and were very active. See you next time. Goodbye.</p>